

Gottlund 200

7.7.2017, Svärdsjö Svartnäs, Sverige

Juha Tainio

Nätverkforskare, reporter

En solig dag i början av juli. Parkeringen vid Svartnäs gamla bruk är fylld av bilar. Folkets Hus är fyllt av besökare. 2017 firar republiken Finland 100 år och temat i Svartnäs är Gottlund 200 år.

Vid 1800-talets början, när rikets västra halva fortfarande grät över förlusten av den östra halvan, tipsades en ung student i Uppsala, Carl Axel Gottlund om att det finns finnar också i den västra rikshalvan. Sommaren 1817 påbörjade Gottlund sin resa till Dalarna för att söka efter dem som han hört talas om, finnarna som bodde gömda djupt inne i skogarna.

Gottlund förberedde omsorgsfullt sin resa. Studenten skrev en bok om finska kalevala dikter Pieniä runoja. Han for först till Kumla för att träffa sin inspiratör och mentor, kyrkoherde Frans Michael Franzén, född i Uleåborg och som senare blev biskop i Härnösands stift samt var medlem i Svenska akademien. Vidare fortsatte Gottlund via Örebro till Falun för att träffa landshövdingen i Kopparberg för att erhålla lov att resa i Dalarna.

Resan gick från prästgård till prästgård, och sonen till prästen i Juva rödde sig i bekanta miljöer. Han hörde fler berättelser om finnarna, men likväl berättade alla att ingen pratade någon finska där längre. De finnar som flyttat till Sverige i forna tider, deras ålderdomliga finska tungomål skulle han alltså inte hitta, och Gottlund var redo att återvända från Svartnäs till Uppsala. Avståndet var bara ett tjugotal mil. En liten gnista av hopp tändes dock när studenten la märke till en grupp arbetare vid masugnen som väntade på sin lön. En äldre man i sällskapet såg väldigt mycket ut som en savolaxare tyckte Gottlund allt, och trots att gruppen pratade svenska sinsemellan bestämde han sig att utföra ett test. Gottlund gick fram till mannen och hälsade på honom med den finska som talades i Juva, där Gottlund själv var uppväxt.

Detta hände 7.7.1817 och i sin dagbok skrev Gottlund om hur förvånade männen blev av att en herreman kan deras språk. Inte bara den gamla mannen utan alla i gruppen

Juha Tainio och kartan över Finnskogsriket i mellersta Sverige Svartnäs. Där Gottlund träffade första gången skogsfinnar. Foto: Jouni Korkiasaari.

kunde finska! Nu fick Gottlunds resa en ny riktning – mot Finnskogsriket. Först blev han bjuden en bit in i skogen till byn Hiirola. Hur det hela gick till skrev den 23-åriga studenten noggrant ner i sin dagbok. 200 år senare blev detta till ett bygdespel – kesäteatteri – samt ett seminarium som tog upp Gottlunds betydelse för Finnskogsriket, de östligaste av Sveriges finnskogar, som numera kan också kallas kunglig: prins Daniel, kronprinsessan Victorias make, härleder sin släkts rötter dit.

Idén till "Gottlund 200 Suomi 100" kom till under utlandsfinnarnas årliga träff FinnForum 2016 i Åbo. Den hade skogsfinnarna som en av tema och där Maud Wedin berättade att Finnsam Finnbygder i samverkan ska delta i Finland 100 firandet. Då undrade jag om de inte var 200 år sedan 1817 när Gottlund gjorde sin resa till Dalarna och träffade de första finsktalande skogsfinnar. Då kläcktes idén att göra något på den dagen. Dessutom Petri Minkkinen som föreläste om den finska bebyggelsens spridning i Fennoskandia hade också forskat om sin egen släkt och hittat en upprorsmakare från Klubbekriget, Heikki Hiirainen, som försvann sen från kyrkböckerna. När Maud Wedin berättade i sin föreläsning att det finns en Hiirainens tjärn i skogarna anade Petri att upprorsmakaren som försvann från Uurainen i Rautalampi hade flytt Klubbekriget över Botenviken till skogarna i gränstrakten mellan Gästrikland, Hälsingland och Dalarna. Skogsfinnarna som Gottlund träffade var Hiiroi-

nens. Sammanträffandet väckte till en önskan att fira händelsen. I början av året samlades de intresserade till ett planeringsmöte med både ortbor med äldre skogsfinnk påbrå samt nyare sverigefinnar. Man bestämde sig för att skapa ett bygdespel och hålla seminarium. Hela orten engagerade sig tillsammans med en bred front av skogsfinneforskare och satsningen

var inte bortkastad: besökarmängden i juli överraskade arrangörerna fullkomligt! Bland besökarna fanns krigsbarn, finlandssvenskar, sverigefinnar, svenskar och gäster från Finland. 200-års jubileet av sverigefinnarnas frontman K. A. Gottlund blev ett evenemang som man gärna kommer ihåg och hoppas på en fortsättning!

Evenemanget arrangerades av:

Finnsam – finnbygder i samverkan, Kråkan kulturteater, Finnskogsmuséet, Föreningen Finnskogsriket, Svartnäs Intresseförening, Svartnäs Folkets Hus, Svartnäsgården och Migrationsinstitutet.

Viro 100 vuotta 17.2.2018, Turun yliopisto

Turussa juhlittiin Viron satavuotista itsenäisyyttä arvovierain. Edessä oikealta tohtori Pentti Arajärvi, Suomen presidentti Tarja Halonen ja Viron pääministeri Jüri Ratas. Tilaisuuden järjestivät Turun Yliopistosäätiö, Turun yliopisto, Turun kaupunki, Turun Tuglas-seura ry, Varsinais-Suomen Viro-keskus ry ja Viron kunniakonsulaatti Turussa. Kuva: Juha Laine.